

MİRAS HUKUKU VİZE SINAVI CEVAP ANAHTARI

1- Kenan ve eşi Selma trafik kazasında 01.07.2022 tarihinde ölmüştür. Selma'nın Kenan'dan önce veya sonra ölüp ölmediği belli değildir. Burada Selma'nın Kenan'dan önce veya sonra öldüğünün ispat edilemediği durumlarda MK m. 29/II'de yer alan birlikte ölüm karinesi gereği her ikisi de aynı anda ölmüş kabul edilir ve birbirine mirasçı olamaz. Dolayısıyla bu durumda Selma, Kenan'ın mirasçısı olamayacaktır. Kenan'ın birinci zümresinde yer alan altsoyundaki çocukları Ayşe, Fatma, Salih, Necip, torunları Kasım ve Hasan hayatta olduğu için miras ikinci ve üçüncü zümrede yer alan mirasçılara geçmez. Dolayısıyla ikinci zümrede yer alan annesi Mahinur, kardeşleri Sarp ve Kaya; üçüncü zümrede yer alan amca çocuğu Sabit mirasçı olamaz. Selma'nın babası Kazım, Selma'nın kardeşleri Yalçın ve Sedat, Kenan'ın herhangi bir zümresinde yer almadığı için mirasçı olamaz. Bu ihtimalde sadece Kenan'ın altsoyu mirasçı olabilir (MK m. 495/I). Çocuklar mirası eşit bir şekilde paylaşacaktır (MK m. 495/II). Osman, Kenan'dan önce öldüğü için Osman'ın çocukları Kasım ve Hasan kök içinde halefiyet prensibi gereği Osman'ın yerine geçer (MK m. 495/III). Osman'ın yerine geçtikleri için Osman'a düşen payı birlikte eşit olarak paylaşırlar. Bu ihtimalde Kenan'ın mirasçıları ve miras payları şu şekilde olacaktır: Salih 1/5, Necip 1/5, Ayşe 1/5, Fatma 1/5, Kasım 1/10, Hasan 1/10. Kenan'ın altsoyu aynı zamanda saklı paylı mirasçılardır ve saklı payları yasal miras paylarının yarısıdır (MK m. 506/I-b. 1). Dolayısıyla Kenan'ın saklı paylı mirasçıların saklı pay oranları şu şekilde olacaktır: Salih 1/10, Necip 1/10, Ayşe 1/10, Kasım 1/20, Hasan 1/20. Miras pay oranlarının toplamından saklı pay oranlarının toplamı çıkarıldığında mirasbırakanın tasarruf oranı ortaya çıkacaktır: Miras paylarının toplamı 1'dir. Saklı pay oranlarının toplamı: $1/10 + 1/10 + 1/10 + 1/20 + 1/20 = 1/2$ 'dir. Kenan'ın tasarruf oranı $1 - 1/2 = 1/2$ 'dir.

Selma'nın Kenan'dan önce öldüğü tespit edilirse Selma, mirasbırakan Kenan öldüğünde sağ olmadığı için Kenan'ın mirasçısı olamaz. Dolayısıyla yukarıdaki ilk ihtimalde varılan sonuçlar bu ihtimal için de aynı şekilde geçerli olacaktır.

Selma'nın Kenan'dan sonra öldüğü tespit edilirse Selma mirasbırakan Kenan öldüğünde sağ olduğu için Kenan'ın eşi sıfatıyla birinci zümre mirasçıları ile birlikte mirasçı olacaktır. Sağ kalan eş birinci zümre ile mirasçı olduğunda miras payı $1/4$ (MK m. 499/I-b. 1); saklı payı MK m. 506/I-b. 4 hükmü gereği yasal miras payının tamamı olan $1/4$ 'dür. Bu ihtimalde Kenan'ın mirasçıları ve miras payları şu şekilde olacaktır: Selma $1/4$, Salih $3/20$, Necip $3/20$, Ayşe $3/20$, Fatma $3/20$, Kasım $3/40$, Hasan $3/40$ 'dır. Kenan'ın saklı paylı mirasçıların saklı pay oranları şu şekilde olacaktır: Selma $1/4$, Salih $3/40$, Necip $3/40$, Ayşe $3/40$, Fatma $3/40$, Kasım $3/80$, Hasan $3/80$ 'dir. Miras pay oranlarının toplamından saklı pay oranlarının toplamı çıkarıldığında mirasbırakanın tasarruf oranı ortaya çıkacaktır: Miras paylarının toplamı 1'dir. Saklı paylar toplamı $1/4 + 3/40 + 3/40 + 3/40 + 3/40 + 3/80 + 3/80 = 5/8$ 'dir. Kenan'ın tasarruf oranı $1 - 5/8 = 3/8$ 'dir.

2- Ölüm gerçekleştiğinde eşler arasındaki mal rejimi sona erer ve bu rejimin tasfiyesi gündeme gelir. Bu tasfiyenin bir neticesi olarak eşlerin birbirinden katılma payı alacakları oluşur. Bu alacakların takas edilmesinin neticesinde eşlerden biri diğerinden alacaklı hale gelmiş olur. Somut olayımızda Selma, söz konusu takas neticesinde eşi Kenan'a karşı alacaklı hale gelmişse bu alacak hakkı Kenan'ın terekesini borçlandırır. Burada bir tereke borcu söz konusu olacaktır. Selma söz konusu takas neticesinde eşi Kenan'a borçlu konumdaysa Kenan'ın bu alacağı sebebiyle Selma söz konusu bedeli terekeye ödemekle yükümlü olacaktır. Bu defa burada bir tereke alacağı söz konusu olacaktır.

Selma'nın alacaklı olduğu durumda bu alacak terekeyi borçlandırdığı için miras paylaşımı yapılmadan önce kural olarak söz konusu borcun terekeden karşılanması gerekir. Fakat bu borcun terekeden karşılandığı durumlarda eşler arasındaki yasal katılma payı oranı olan $1/2$ 'ye

göre yapılan tasfiyede olduğu gibi eşlerin ortak olmayan çocuklarının saklı paylarının zedelenmemesi gerekir. Kenan'ın önceki evliliğinden olan çocukları Salih ve Necip'in saklı payları zedelenirse Salih ve Necip tenkis davası açabilir (MK m. 237/II).

3- Somut olayımızda Yıldırım ve Saldırım, mirasbırakanın birinci zümre mirasçıları arasında yer alan müstakbel ve muhtemel yasal mirasçılarıdır (MK m. 495/I). Bu kişiler mirasbırakanın çocukları olduğu için aynı zamanda saklı paylı mirasçıdır (MK m. 506/I-b. 1). Somut olayımızdaki verilere göre maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan cezai mirasçılıktan çıkarma gündeme gelebilir. Nitekim cezai mirasçılıktan çıkarma vasıtasıyla saklı paylı mirasçılar miras paylarından mahrum bırakılabilir. Ahmet, Yıldırım ve Saldırım'ı mirasından tek kuruş ödemediği mirasından yararlandırmamak istemektedir. Ayrıca Yıldırım ve Saldırım'ın beyanları da dikkate alındığında müstakbel ve muhtemel mirasçıları olan bu kişilerle bir mirastan feragat sözleşmesi yapılmasının önerilmesi yararsız olacaktır. (son iki cümle açıklama için yazılmış olup puanlamaya dahil değildir. Fakat bu iki cümleyi yazanlara ilave puan verilmiştir.)

Yıldırım ve Saldırım'ın hareketleri MK m. 510/I-b. 2'de yer alan mirasbırakana karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerden biri olan saygı gösterme yükümlülüğünün (MK m. 322) ihlalini oluşturabilir. Fakat Yıldırım ve Saldırım'ın hareketlerinin mirasçılıktan çıkarma sebebi olabilmesi için hem objektif bakımdan aile bağını kopartacak nitelikte hem de subjektif bakımdan bu hareketlerin aile bağını koparmış olması gerekmektedir. Burada Ahmet'e önerim maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf niteliğinde olan mirasçılıktan çıkarma tasarrufunu şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflardan birisi (vasiyetname veya miras sözleşmesi) vasıtasıyla açıklaması olacaktır. Fakat bu tasarrufun tam olarak sonuç doğurabilmesi için mirasçılıktan çıkarma sebebi olan olayların da belirtilmesi gerekmektedir (MK m. 512/I). Söz konusu şartların sağlandığı durumda mirasçılıktan çıkarılan kişilerin miras payları üzerinde -çıkarılan kişinin altsoyunun saklı payını talep etmesi ihtimali dışında (MK m. 511/III)- mirasbırakan serbestçe tasarruf edebilir. Cezai mirasçılıktan çıkarmanın sonuçları bireysel olup sadece mirasçılıktan çıkarılan kişiyi etkiler. Çıkarılan kişinin altsoyu bu tasarruftan etkilenmez (MK m. 511/II).

Yıldırım ve Saldırım'ın hareketlerinin aile hukukundan doğan yükümlülükleri önemli ölçüde ihlaline neden olmaması ihtimaline karşılık da Ahmet'in tasarruf özgürlüğüne dayanarak Yıldırım ve Saldırım'ın saklı payının dışında kalan miras payından mahrum bırakmasını önerirdim. Bunu hukuki niteliği itibariyle maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan biri olan mirasçılıktan uzaklaştırma tasarrufu ile yapabilir. Bu tasarrufu şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflardan (vasiyetname veya miras sözleşmesi) herhangi birisinin üzerinde göstermesi gerekmektedir. Mirastan uzaklaştırma ile saklı paylı mirasçılar saklı payları dışında kalan miras paylarını; saklı paylı olmayan yasal mirasçılar da miras paylarının tamamını kaybeder. Burada Yıldırım ve Saldırım sadece saklı paylarına karşılık gelen değeri terekeden alabilir. Ahmet'in tasarrufunda herhangi bir neden belirtmesine de gerek yoktur. (Çıkarma sebebinin ispat edilemediği durumlarda mirasçılıktan çıkarma tasarrufunun yasal tahvil (çevirme) vasıtasıyla mirastan uzaklaştırma tasarrufuna dönüştüğünü (MK m. 512/III) belirtenler de bu paragrafla ilgili tam puan almıştır.)

4- Kasım, Neriman'ın çocuğu olduğu için hem yasal hem de saklı paylı mirasçısıdır (MK m. 295/I, 506/I-b. 1). Somut olayımızdaki verilerden en uygun yolun ivazlı mirastan feragat sözleşmesi olduğu görülmektedir. İvazlı mirastan feragat sözleşmesi, şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflardan bir miras sözleşmesidir. Aynı zamanda bu sözleşme içeriği itibariyle Neriman'ın terekesiyle ilgili, tasarruf oranını genişleten, Kasım açısından beklenen bir hakkı sona erdiren maddi anlamda bir ölüme bağlı tasarruftur (MK m. 528). Kasım'a verilecek ivazın miktarına göre tam veya kısmi feragat söz konusu olabilir. Döner salonu için gereken para Kasım'a

düŖecek olası miras payı kadar olması durumunda tam feragat; bu miras payının bir kısmına denk geldiği durumlarda kısmi feragat söz konusu olacaktır. Tam feragatte feragat eden, mirasçılık sıfatını kaybederken; kısmi feragatte miras payı azalacaktır. İvazlı feragat, feragat edenin altsoyunu da etkileyecek ve onlar da mirasçı olamayacaktır (MK m. 528/III). Böylece hem Kasım döner salonu için paraya kavuşmuş olacak; hem de diğer mirasçılar zarar görmemiş olacaktır.

Örnek tasarruf: ‘... TL karşılığında, annemin terekesine ilişkin miras payımdan tamamen (kısmen olduğunda ‘... oranından’) feragat ediyorum. İmza, Kasım; imza Neriman’ şeklinde bir metin hazırlanır ve ayrıca miras sözleşmeleri resmi vasiyetnameler için öngörülen şekle tabi olduğ u için tasarrufun resmi vasiyetnameye ilişkin şekil koşullarını da taşıması gerekmektedir (MK m. 532 vd.)

5- Keriman’ın günlüğünün sağ üst köşesine bir tarih atıp, baştan sona kendi el yazısıyla isteklerini yazarak en sona imzasını attığı metin MK m. 538’deki şartları sağlayan şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflardan el yazılı vasiyetnamedir.

Keriman’ın malvarlığının 1/20’sinin Ayşe’nin olduğ una dair tasarruf, terekenin kesirli bir oranına sahip olunmasını iç erdiği için maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan mirasçı atama niteliğindedir (MK m. 516/I). Böylece Ayşe, Keriman öldüğ ünde Keriman’ın külli halef sıfatıyla mirasçısı olacak ve terekenin 1/20’sinde hak sahibi olacaktır. Külli halefiyetin bir sonucu olarak tereke borçlarından diğer mirasçılarla sorumlu olacaktır.

Beyaz otomobilin Saliha’ya, Bodrum’daki yazlığın Fatma’ya, yabancı para koleksiyonunun Zehra’ya ait olduğ una dair tasarruflar terekede yer alan malların mülkiyetinin belirli kişilere kazandırılmasına yönelik olduğ u için maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan belirli mal bırakma (vasiyeti) niteliğindedir. Kenan’a İngiliz safkan bir yarış atı alınmasına dair tasarruf terekede bulunmayan bir malın verilmesine yönelik olduğ u için maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan belirli mal bırakma türlerinden birisi olan tedarik vasiyeti niteliğindedir. Keriman öldüğ ünde Saliha, Fatma, Zehra ve Kenan, Keriman’ın cüzi halef sıfatıyla mirasçısı olacak ve mirasçılara karşı belirli mal bırakma tasarrufuna konu olan şeyler üzerinde bir alacak hakkına sahip olacaktır. Bu kişiler cüzi halef oldukları için tereke borçlarından sorumlu olmaz.

Ayşe’nin daha sonra ölümü durumunda onun yerine Taylan’ın geçmesine yönelik tasarruf maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan artmirasçı atamadır. Ayşe’nin daha sonra ölümü durumunda Ayşe’nin mirasçıları yerine Taylan’a geçmesini istediği için Ayşe ön mirasçı olarak atanmış olup, tasarrufta geçiş anı da Ayşe’nin ölümü olarak belirlenmiştir. Bu anın gelmesiyle miras, art mirasçı olan Taylan’a geçecektir. Keriman’ın ölümü anında terekenin 1/20’si üzerinde ön mirasçı olarak Ayşe hak sahibi olacaktır. Miras paylaşımı sonucunda terekenin 1/20’sine karşılık gelen değerler güvence göstermesi (MK m. 523/II) ve bunları art mirasçıya geçirme koşuluyla (MK m. 524/II) Ayşe’ye verilir. Art mirasçı Taylan’ın hayatta olmadığı durumda yerine Özgür’ün geçmesine dair tasarruf, maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan yedek mirasçı atamadır (MK m. 520). Art mirasçı Taylan hayatta olmadığı durumda mirasın ön mirasçıya kesin olarak geçmesi yerine (bkz. MK m. 525/II) Özgür’ün mirasçı olacağı belirlenmiş ve Taylan hayatta olmadığı durumlarda Özgür, terekenin 1/20’sine karşılık gelen değerleri alacaktır.

6- Keriman’ın yapmış olduğ u ölüme bağlı tasarrufların yerine getirilmesi noktasında mirasçılarında güvenmediğini belirtmektedir. Bu verilere göre Keriman’a maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf niteliğinde olan vasiyeti yerine getirme görevlisi atamasını önerirdim (MK m. 550/I). Fakat bu tasarruf şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflardan (vasiyetname veya miras sözleşmesi) herhangi birisi vasitasıyla açıklanması gerekmektedir. Vasiyeti yerine getirme görevlisi atandığında sulh hakimi tarafından görevi kendisine bildirilir. Fakat atanan kişi görevi kabul etmek zorunda değildir (MK m. 550/III). Bu sebeple vasiyeti yerine getirme görevlisi

olarak atadığı kişinin görevi kabul etmemesi ihtimalini dikkate alarak birden fazla vasiyeti yerine getirme görevlisi atayabileceğini hatırlatırdım. Bu ihtimalde birden fazla atanan vasiyeti yerine getirme görevlileri aksi belirtilmedikçe görevi birlikte yürütürler (MK m. 551/I). Atanan vasiyeti yerine getirme görevlileri Keriman'ın en önemli isteği olan vasiyetleri MK m. 552/II-b. 4 gereği yerine getirebilir. Keriman'a vasiyeti yerine getirme görevlisi ataması yaparken isterse vasiyeti yerine getirme görevlisi veya görevlilerinin görevlerine bir sınır çekebileceğini sadece belirli hususları gerçekleştirmekle görevlendirebileceğini (MK m. 552/I), bu şekilde bir görevlendirme yapmazsa isteklerin yerine getirilmesi için gerekli olan tüm iş ve işlemleri yapabileceğini ayrıca belirtirdim.

7- Kasım'ın vasiyetnamesinde kütüphanesini oğlu Kenan'a bırakması maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan belirli mal bırakmadır. Kasım'ın kütüphanesini bıraktığı Kenan'dan bir öğrenciye burs vermesine ve sadece niteliği belirtilen bir öğrenci grubunun belirli zaman dilimlerinde kütüphaneden yararlanmasına yönelik bir istek vardır. Bu istekler öğrencilere bilimsel ve yardım amaçlı destek olmaktır. Belirli bir öğrenci lehine alacak hakkı doğurmaksızın belirli bir şeyi yapma taahhüdü yüklediği için yüklemidir (MK m. 515). Burs verilecek öğrencinin seçimi bir üçüncü kişiye bırakılmadığı ve kütüphaneden yararlanılacak günler belirtilmediği için Kenan seçtiği bir Ali Fuat Başgil Hukuk Fakültesi öğrencisine ve haftada kendisinin belirleyeceği iki gün kütüphaneden Ali Fuat Başgil Hukuk Fakültesi öğrencilerinin yararlanmasına izin vererek söz konusu yüklemeyi yerine getirebilir. Kenan bu istekleri yerine getirmezse, yüklemenin yerine getirilmesinde çıkarı olan herkes (Örn; Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörü, Ali Fuat Başgil Hukuk Fakültesi Dekanı, Ali Fuat Başgil Hukuk Fakültesi öğrencilerinden herhangi biri) yüklemenin yerine getirilmesi için dava açabilir. Fakat bu davanın açılabilmesi için belirli mal bırakma tasarrufunun alacaklısı Kenan'ın kütüphanenin zilyetliğini fiilen elde etmiş olması gerekmektedir. Yüklemeler MK m. 515'de düzenlenmiş olup, somut olaydaki verilere göre hukuka ve ahlaka aykırı olmadığı için bu tür tasarruflar geçerlidir.